

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің
2025 жылғы « 23 » тамыздағы
№ 672 қаулысымен
бекітілген

**Ерекше мемлекеттік маңызы бар су объектілеріндегі шаруашылық
қызмет режимдері**

1. Өңірдегі қоршаған ортаға және экономикаға үстем әсерін тигізетін табиғи су объектілері, оның ішінде жекелеген өңірлерді ауызсумен қамтамасыз ету көзі ретінде пайдаланылатын немесе пайдалануға болатын жерасты су көздері мен учаскелері ерекше мемлекеттік маңызы бар су объектілері (*бұдан әрі – ЕММСО*) деп танылады.

2. ЕММСО-да шаруашылық қызметті реттеудің құқықтық режимінің ерекшеліктерін енгізудің мақсаты:

әрбір ЕММСО мен оның бассейнінің табиғи ерекшеліктеріне, су шаруашылығы саясатына және экономикалық жағдайларға сәйкес келетін су ресурстарын басқару жүйесін қалыптастыру;

экологиялық нормативтердің сақталуын қамтамасыз ету және антропогендік жүктемені бақылау;

су ресурстарына әсерін тигізетін келеңсіз табиғи процестердің алдын алу.

3. Жерүсті ЕММСО-да:

1) жерасты суын іздестіру-бағалау жұмыстарын және оларды алуды, Каспий теңізінің қазақстандық секторында көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды, сондай-ақ кен іздеуді, ас тұзын, емдік балшық алуды қоспағанда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге;

2) радиоактивті және уытты заттармен, тұрмыстық қатты және өндірістік қалдықтармен, улы химикаттармен, тыңайтқыштармен, қатты және сұйық түрдегі мұнай, химия өнімдерімен ластауға және бітеуге;

3) рұқсат етілген төгінділер нормативтеріне дейін тазартылмаған сарқынды суды ағызуға;

4) бекітілген су режимі мен арнайы су пайдалану рұқсатынсыз су алуға және (немесе) пайдалануға;

5) ауыл шаруашылығы жануарларын шомылдыруға және санитариялық өңдеуге;

6) құрылыс қызметіне, ауыл шаруашылығы жұмыстарына, ұңғыма бұрғылауға, жерүсті су объектілерін санациялауға байланысты жұмыстарды және өзге де жұмыстарды су ресурстарын қорғау және пайдалануды реттеу жөніндегі бассейндік су инспекциясының келісімінсіз жүргізуге;

7) пайдаланудан шығарылған (зақым келген) кемелерді және өзге де жүзбелі құралдарды, көлік құралдарын (олардың тетіктері мен бөліктерін) көмуге жол берілмейді.

4. Қазақстан Республикасының Су кодексі *(бұдан әрі – Кодекс)* 86-бабының 2-тармағында айқындалған жағдайларды қоспағанда, жерүсті ЕММСО су қорғау белдеулері шегінде шаруашылық қызметтің кез келген түріне, сондай-ақ шаруашылық қызмет пен өзге де қызметті жүргізу үшін жер учаскелерін беруге рұқсат етілмейді.

5. Жерүсті ЕММСО су қорғау аймақтары шегінде:

1) су қорғау аймақтары мен белдеулерінің, жерүсті су объектілерінің ластануы мен бітелуіне жол бермейтін жабдықтармен және құрылғылармен қамтамасыз етілмеген жаңа және реконструкцияланған объектілерді пайдалануға беруге;

2) ауыл шаруашылығы техникасы мен көлік құралдарын жөндеу және жуу, техникалық байқау, оларға қызмет көрсету пункттерін, автоотын құю станцияларын, мұнай өнімдерін сақтауға арналған қоймаларды орналастыруға және салуға;

3) тыңайтқыштарды, пестицидтерді, улы химикаттарды, көңді сақтауға арналған қоймалар мен алаңдарды орналастыру мен салуға және оларды қолдануға (су қорғау аймағында мәжбүрлі санитариялық өңдеу жүргізу қажет болған кезде уыты аз және орташа, жойылуы оңай пестицидтерді қолдануға жол беріледі);

4) тұрмыстық қатты және өнеркәсіптік қалдықтар үйінділерін жасауға және орналастыруға;

5) зираттарды орналастыруға;

6) жүктеме нормасынан асырып ауыл шаруашылығы жануарларын жаюға, мал шаруашылығы қожалықтарын, мал сою алаңдарын (ауыл шаруашылығы жануарларын сою алаңдарын), мал қорымдарын (биотермиялық шұңқырларды), пестицидтердің арнайы қоймаларын (көмінділерін) және олардың ыдыстарын орналастыруға;

7) сарқынды су жинақтағыштарды, сарқынды сумен суарылатын алқаптарды, сондай-ақ жерүсті және жерасты суының радиациялық, химиялық, микробиологиялық, токсикологиялық және паразитологиялық ластану қаупін туғызатын басқа да объектілерді орналастыруға жол берілмейді.

6. Жерасты ЕММСО қорғау үшін мынадай шарттар сақталады:

1) жерасты су алу құрылысжайларын пайдаланатын жеке және заңды тұлғалар жерасты суының деңгейі мен сапасына мониторинг жүргізуді қамтамасыз етеді, қорлары ауызсумен жабдықтау үшін бекітілген жерасты су көздері мен учаскелерінде санитариялық қорғау аймақтарын ұйымдастырады;

2) егер бұл жерасты суының жай-күйіне әсерін тигізетін болса немесе әсерін тигізуі мүмкін болса, жерді тазартылмаған сарқынды сумен суаруға жол берілмейді;

3) ауызсумен жабдықтау үшін пайдаланылатын немесе пайдалануға болатын жерасты су көздері мен учаскелерінің контурларында жер қойнауын

пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге, радиоактивті және химиялық қалдықтардың көмінділерін, қоқыс үйінділерін, зираттарды, мал қорымдарын (биотермиялық шұңқырларды) және жерасты суының жай-күйіне әсерін тигізетін басқа да объектілерді орналастыруға жол берілмейді.

7. Осы Ерекше мемлекеттік маңызы бар су объектілеріндегі шаруашылық қызмет режимінің 3, 4, 5 және 6-тармақтарында белгіленген шарттарға қосымша мынадай талаптар қамтамасыз етіледі:

1) гидроэнергетикалық және гидротехникалық құрылысжайларды пайдаланатын ұйымдар Кодекстің 129-бабының 9-тармағына сәйкес белгіленген табиғат қорғау мақсатында су жіберудің басымдығын қамтамасыз етеді;

2) шаруашылық қызмет:

экологиялық заңнамаға сәйкес белгіленген су сапасының экологиялық нормативтерін сақтау;

су объектілерін қалпына келтіру және қорғау туралы бассейндік келісімдер шеңберінде су және жел эрозиясынан, шөлейттенуден, батпақтанудан, қайта сортаңданудан, өндіріс, тұтыну қалдықтарымен және басқа да заттармен ластанудан қорғау, су қорының бүлінген жерлерін рекультивациялау жөніндегі шараларды және тиісті ЕММСО кіретін стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есепте көзделген өзге де шараларды әзірлеу шарттарымен жүзеге асырылады;

3) санитариялық қорғау аймақтарына және санитариялық қорғау белдеулеріне тікелей жақын жерде және жерасты су көздерінің (учаскелерінің) контурларында шаруашылық қызмет су объектілерін қалпына келтіру және қорғау туралы бассейндік келісімдер шеңберінде көзделген шаруашылық қызметтің жерасты су объектісіне әсері бойынша зерттеулер әзірлеу және одан әрі жүргізу шартымен жүзеге асырылады;

4) жерасты суын тәулігіне бір мың текше метрден асатын көлемде алу Кодекстің 62-бабына сәйкес су қорын қорғау және пайдалану саласында қолда бар ең үздік технологияларды қолдануды көздейтін жерасты су алу жобасының, жерасты суының сапасы мен мөлшерін; мониторингілеу бағдарламасының болуы шартымен жүзеге асырылады;

5) жерасты суын пайдалануға байланысты құрылысжайларды орналастыру, жобалау, салу, пайдалануға беру кезінде олардың жерүсті су объектілеріне және қоршаған ортаға зиянды әсерін болғызбайтын шаралар қарастырылады;

6) жер қойнауын геологиялық зерттеу, пайдалы қазбаларды барлау және өндіру, жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жерасты сулының ластануы мен сарқылуының алдын алу жөніндегі шаралар қарастырылады.
